

Na dobri poti

Predsedstvi RO sindikata delavcev v prometu in zvezah in sindikalne konference ZZTP Ljubljana o uveljavljanju ustavnih dopolnil v železniškem gospodarstvu Slovenije in Istre

Ko sta predsedstvi RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije in sindikalne konference ZZTP Ljubljana v torko na skupni seji razpravljali o dosedanjem poteku priprav na uveljavitev dopolnil in ustanovitve temeljnih organizacij združenega dela in slovenskih in istrskih železnicah, sta ugotovili, da je bila v celoti izpolnjena njuna zahteva po kar najbolj celovitem informiranju delavcev na železnici ter da so bile izdelane tudi variante rešitve bodoče gospodarsko-funkcionalne in samoupravne organiziranosti železniškega gospodarstva Slovenije in Istre. Ob angažiranju celotnega političnega aktivnega mesta odbora sind. del. prometa in zvez Ljubljane in RO v januarju letos so organizirali kar 170 zborov delavcev, ki se jih je udeležilo 10.000 ali skoraj 60 odstotkov vseh zaposlenih na železnici.

Čeprav pripombe s teh zborov, ki so obravnavali štiri možne variante ustanavljanja TOZD na železnici, še niso dokončno obdelane, je očitno, da so se delavci z veliko večino izrekli za varianto, ki sedanje sekcije opredeljuje kot temeljne organizacije združenega dela. Ob ugotovitvi, da železnica ustvarja svoj dohodek predvsem s prodajo skupnih storitev vseh sekcij, organiziranih po dejavnostih, da pa je mogoče po internih cenah — normativih ugotovljati dohodek posamezne sekcije ter da delovni proces pravilno organiziranih sekcij predstavlja zaokroženo celoto, v ka-

teri delavci lahko uresničujejo družbenoekonomske in druge pravice, obe predsedstvi v celoti podpirata omenjeno načelno izhodišče.

Zbori delavcev so se tudi izrekli za tako organiziranost vzdrževalne dejavnosti, ki bi s takimi imenovanimi centralnimi delavnicami kot združitev TOZD na tem področju dela omogočala racionalnejše oblikovanje odnosov med transportno organizacijo in vzdrževalno službo. Obe predsedstvi v načelu podpirata tako stališče, vendar bosta pri nadaljnjem delu še zlasti pozorno beležila nad njegovo praktično izvedbo.

Predsedstvi RO Sindikata v prometu in zvezah Slovenije in sindikalne konference ZZTP Ljubljana se tudi strinjata z zahtevami nekaterih zborov delavcev, naj bi pri uresničevanju vseh že sprejetih načelnih stališč še zlasti poskrbeli za to, da bi bili izdelani jasni ekonomski, razvojni in drugi elaborati, na podlagi katerih bi se delavci dokončno odločali o načinu organiziranosti posameznih TOZD in o njihovem medsebojnem povezovanju. Zlasti so pomembni tisti kazalci, ki bi jasno opredelili, kdaj je v posamezni dejavnosti izpolnjen ustavni pogoj funkcionalne zaokroženosti. Upošteva se sodobno tehnološko poslovanje naj bi ta kriterij odločilno vplival na sklep o teritorialnem obsegu in sedežu posamezne temeljne organizacije združenega dela. Prav zato obe predsedstvi izrecno za-

vračata nekatere lokalistične, davčne in podobne kriterije snovanja temeljnih organizacij združenega dela. Menita torej, da je predvsem treba opredeliti programsko usmeritev železnic Slovenije in Istre in s tega stališča opredeliti razvojne možnosti posameznih dejavnosti in njihovo perspektivo. To še posebej velja tudi za obstoj in razvoj vseh namenskih podjetij.

Po mnenju udeležencev te skupne seje je temeljna naloga v nadaljnjih prizadevanjih za uresničitev ustavnih dopolnil v železniškem gospodarstvu Slovenije in Istre ter tudi v celotnem sistemu jugoslovanskih železnic v tem, da bi TOZD organizirali in njihove samoupravne sporazume o medsebojnih odnosih izoblikovali tako, da bi delavci res neposredno odločali o ustvarjanju in delitvi dohodka. Do tega cilja vodi več poti. Ena izmed njih, za katero nedvomno lahko poskrbijo železničarji sami, je dosledna izvedba delegatskega sistema in odgovornosti za odločitve. Drugo pot, ki obenem pomeni možnost in sredstvo, na katero pa železničarji nimajo vpliva, predstavlja tako ureditev odnosov med železniciami in družbeno skupnostjo, ki bo delavcem na železnici zagotavljala enakopravnost z drugimi delavci. To bi vsekakor morali doseči na način, ki bo onemogočal delovanje obstoječih in nastajanje novih sistemov odvzemanja rezultatov njihovega tekočega in minulega dela, če pa se že železničarji izrekajo proti novim administrativnim in državnim posegom v njihove samoupravne pravice, hkrati poudarjajo, da so pripravljene upoštevati tiste pravice uporabnikov železniških storitev, ki jim nedvomno gredo zaradi vlaganja njihovega tekočega in minulega dela v železniško gospodarstvo Slovenije in Istre. Velike podpore tem stališčem pa dajejo tudi občni zbori OSO, ki potekajo ravno sedaj.

JULKA ZILERT

Akcije v Ljubljani

Sindikati Ljubljane nepretrgoma delujejo od nastajanje ustavnih dopolnil do njihove realizacije. Kot eno osnovnih in stalnih nalog so si začrtali spremljanje in pomoč delovnim organizacijam pri uveljavljanju zlasti tistih ustavnih sprememb, ki naj čimprej uresničijo samoupravni položaj delovnega človeka v združenem delu, pravice in dolžnosti delavcev v TOZD, pri združevanju sredstev in v ostalih odnosih. Člani mestnega sindikalnega aktivnega so s številnimi obiski, pogovori in posvetovanji sodelovali pri neposrednih pogovorih v delovnih organizacijah.

Zaradi zahtevnosti snovi, ki jo obravnavajo ustavna dopolnila v zvezi z ustanavljanjem TOZD, oblikovanjem splošnih aktov TOZD, samoupravnih sporazumov in novega položaja delovnega človeka v združenem delu so bili organizirani enodnevni seminarji, ki se jih je udeležilo 248 predsednikov osnovnih organizacij sindikata in delavskih svetov. Tudi program rednih seminarjev, ki jih organizira delavska univerza »Boris Kidrič« v Ljubljani v sodelovanju z MS ZS in MOS posameznih dejavnosti, je bil dopolnjen s temo — ustavna dopolnila in samoupravljanje v organizaciji združenega dela (udeležilo se je 488 sindikalnih delavcev).

Novembra 1971 so se mestni sindikati odločili za izdajo priročnika »TOZD« (2.000 izvodov), predvsem zaradi številnih prošelj delavcev, ki so ob razmišljanjih, kako naj se lotijo uveljavljanja ustavnih dopolnil, našli na številne dileme. V tej brošuri so bili zbrani predlogi ter družbenopolitična in strokovna izhodišča za začetne potrebe delovnih organizacij.

Posvečanje posebne pozornosti uveljavljanju ustavnih dopolnil se je odrazilo tudi na konferenci MS ZS Ljubljana maja 1972 (800 udeležencev) in tu sprejetih sklepih. Tako v referatih kot v razpravi je bila dana enaka vloga uveljavljanju ustavnih dopolnil in ekonomskopolitičnim vprašanjem zadnjega časa ter prikazana medsebojna odvisnost.

Sočasno je bila sprožena akcija analize uresničevanja ustavnih dopolnil glede na posamezna področja dejavnosti mestnih odborov strokovnih sindikatov. Tako je junija 1972 predsedstvo MS ZS Ljubljane prvič analiziralo stanje v približno eni polovici s planirano analizo določenih delovnih organizacij. Septembra istega leta pa je bila izvedena analiza v 121 delovnih organizacijah. Na podlagi teh ugotovitev je predsedstvo sprejelo sklepe, stališča ter naloge za naslednje obdobje.

Mestni sindikati so v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami iLjubljane organizirali mnoga strokovno-politična posvetovanja o uveljavljanju ustavnih dopolnil. V februarju 1972 so bila skupno z večino občinskih komitejev ZKS organizirana taka posvetovanja s predsedniki IO sindikalnih organizacij, sekretarji organizacij ZK, predsedniki delavskih svetov in direktorji delovnih organizacij. V zadnjem mesecu lanskega leta so se sestali predstavniki 131 gospodarskih organizacij in to po panogah, tako da bi prišla do izraza kolikor toliko podobna problematika. Posvetovanje je sklical komitej MK ZKS Ljubljana v sodelovanju z mestno konferenco SZDL in mestno skupščino Ljubljane. Vsebinske posvete je bilo uresničevanje pisma predsednika ZKJ in izvršnega biroja predsedstva ZKJ z ozirom na posamezne gospodarske panoge in uresničevanje sklepov II. seje MK ZKS Ljubljana o izvajanju ustavnih dopolnil oziroma organiziranju temeljnih organizacij združenega dela.

Tako kot vsako leto je bil tudi letos ob novem letu posredovan vsem članom sindikata »sindikalni koledarček« (130.000 izvodov). Osnovno gradivo na poljuden način razlaga neodtujljive pravice delavcev v delovni organizaciji in pojasnjuje pristojnosti delavcev, ki se združujejo v temeljne organizacije združenega dela.

Načelna stališča MS ZS v zvezi z oblikovanjem TOZD in odgovore na sporna vprašanja, ki se pojavljajo v praksi, se objavljajo v rednih »Obvestilih« ZS Ljubljana. Z željo, da bi le-ta odigrala svojo vlogo kot usmerjevalec in koordinator te zelo pomembne naloge naših delovnih ljudi, so posredovana vsem osnovnim organizacijam sindikata, predsednikom delavskih svetov in direktorjem delovnih organizacij, kot tudi članom komisij pri občinskih in mestni skupščini za samoupravne akte delovnih organizacij.

MARINA MAZI-ZUNKO

Za pospešeno izvajanje delavskih amandmajev

Na 18. razširjeni seji mestnega sveta zveze sindikatov Ljubljane 1. februarja 1973 so bila sprejeta naslednja stališča in sklepi:

● Ob sprejetju ustavnih dopolnil pred letom in pol so mestni sindikati opredelili uresničevanje ustavnih dopolnil kot svojo osrednjo nalogo. Že tedaj smo opozarjali, da bo to politično in strokovno izredno zahtevno delo, zato smo se takoj lotili vrste praktičnih dejanj in nalog.

● Po pismu predsednika ZKJ in izvršnega biroja predsedstva ZKJ smo pri večini odgovornih dejavnikov dosegli določen premik in večjo aktivnost pri izvajanju ustavnih dopolnil. Naša zahteva, da moramo identificirati odprote proti izvajanju ustavnih dopolnil je bistveno prispevala k drugačnemu odnosu do te skupne naloge.

● Vrsta skupnih prizadevanj družbenih dejavnikov v Ljubljani je v zadnjem času pospešila konkretno izvajanje ustavnih dopolnil v delovnih kolektivih. Tik pred sprejemom je vrsta sporazumov, ki so bili pripravljani in že tudi obravnavani na zborih delovnih ljudi. Predvsem v večjih delovnih organizacijah so pred tem, da sprejmejo samoupravne sporazume o združevanju TOZD in notranji organizaciji samoupravljanja.

1. Mestni sindikati podpirajo in se zavzemajo za uresničitev opredeljene sklopov in stališč, sprejetih na III. seji MK ZK (Komunist, št. 43 z dne 22.10.1972 — posebna priloga). Uresničevanje teh je obveza za vse družbeno politične in druge delavce na ljubljanskem območju.

2. Mestni odbori sindikatov posameznih dejavnosti imajo v svojih programih dela tudi za letošnje leto na prvem mestu spremljanje in pomoč pri uresničevanju ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah, z ozirom na posebnosti posameznih dejavnosti. Pomoč naj bo še naprej temeljita, strokovna in neposredna.

3. Vse delovne organizacije ponovno opozarjamo, da morajo tam, kjer tega še niso storili, delavski sveti imenovati posebne odbore ali komisije, ki naj pripravijo programe za uresničevanje ustavnih dopolnil.

4. Pri uresničevanju ustavnih dopolnil marsikje kasnijo tudi iz razlogov, ker člani delovnih kolektivov še vedno niso dovolj obveščeni o osnovnem bistvu ustavnih sprememb. Delo na ustanav-

ljanju TOZD in samoupravnih sporazumov med TOZD poteka vse preveč v vodilnih strukturah, preko članov samoupravnih organov in ustreznih komisij, medtem ko delavci večinoma niso vključeni, niti dovolj obveščeni. Povsod tam, kjer je bila vsebina ustavnih dopolnil obrazložena in načrti samoupravnih sporazumov o združevanju obravnavani na zborih delovnih ljudi, je njihovo sodelovanje pripomoglo k odpravi mnogih resničnih in namišljenih dilem. Prisotnost delavcev pri oblikovanju samoupravnih odnosov zagotavlja, da ne bodo sprejeti koncepti, ki bi tudi v bodoče onemogočali delavcem možnost odločanja o rezultatih svojega dela.

5. Na občini zborih osnovnih organizacij sindikata, ki potekajo v tem času, bomo ponovno obrazložili delavcem bistvo ustavnih dopolnil: pravico delavcev, da skozi samoupravni položaj razpolagajo z ustvarjenim dohodkom, pravice in dolžnosti delavcev v TOZD, pri združevanju sredstev in v ostalih odnosih ter da dopolnila neposredno nalagajo samoupravljalcem samostojno oblikovanje takšne strukture organizacije dela in samoupravljanja, ki najbolj ustreza njihovim razmeram.

6. Izvajanje ustavnih dopolnil ni samo v oblikovanju TOZD. To velja tako za delovne organizacije, kjer ni pogojev za formiranje več TOZD, kot za tiste, ki bodo imele več TOZD. Dejstvo je, da ustavne spremembe terjajo novo normiranje samoupravnih odnosov v vsaki delovni organizaciji. Zato posebej opozarjamo na brošuro »Ustavna dopolnila v manjši delovni organizaciji« (Delavska univerza Boris Kidrič — Ljubljana).

7. V delovnih organizacijah, ki imajo »dislocirane obrate« v drugih občinah in republikah, je potrebno, da se poleg delavcev, ki morajo biti nosilci sporazumevanja in ustanavljanja TOZD, vključijo tudi občinske družbene politične dejavnike, da res najširši krog spozna umestnost takih ali drugačnih rešitev.

8. Pri sklepanju samoupravnih sporazumov naj se zlasti sindikalni delavci-komunisti v delovnih kolektivih zavzemajo proti morebitnim vsiljenim — nesprejemljivim rešitvam, ki ne bi zagotavljale neposrednih in resničnih interesov delovnih ljudi.

9. Uveljavljanje ustavnih dopolnil zahteva visoko stopnjo zavesti delavcev, ki še zaostaja za postavljenimi cilji in ovira hitrejši razvoj neposrednih oblik

odločanja v organizacijah združenega dela. Zato moramo usposobiti slehernega delavca — samoupravljalca tako, da se bo sposoben zoperstaviti samovolji vodilnih ali določenih skupin. Samoupravljalca zavest in sposobnost upravljanja pa se najbolj krepi v neposrednem samoupravnem delovanju.

10. Uresničevanje ustavnih dopolnil še celo kasni na področju družbenih dejavnosti. Zato da bi delo čimbolj uskladjali, dajemo pobudo republiškem odboru sindikata družbenih dejavnosti, da izdela enotna stališča in jih posreduje kot napotilo delovnim organizacijam s področja družbenih dejavnosti.

11. Glede obstoječih težav in posebnosti v elektrogospodarstvu, sprejemamo pobudo, da se v okviru mestnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva in skupaj z drugimi dejavniki skliče posvet, na katerem bi razpravljali o družbeno ekonomskem položaju elektrogospodarstva in bodočih samoupravnih odnosih.

12. Vsi družbeno politični dejavniki, gospodarska zbornica, poslovna združenja, posebne komisije za samoupravne akte pri mestni in občinski skupščini bi morale nuditi pomoč delovnim organizacijam v obliki odgovorov in nasvetov o vprašanih, ki se pojavljajo ob konkretnem delu pri ustanavljanju TOZD.

13. Do konca I. polletja 1973 naj se povsod tam, kjer so pogoji, oblikujejo temeljne organizacije združenega dela in to s sprejetjem samoupravnih sporazumov o njihovi ustanovitvi. V tistih delovnih organizacijah, kjer ne bo več TOZD, je potrebno dopolniti samoupravne akte tako, da se okrepijo instituti neposrednega odločanja delavcev.

14. Program rednih seminarjev, ki jih organizira delavska univerza Boris Kidrič Ljubljana v sodelovanju z mestnim svetom ZS in mestnimi odbori sindikatov posameznih dejavnosti, bo dopolnjen s temo o nadaljnjih nalogah pri uresničevanju ustavnih dopolnil in s poudarkom na uveljavljanju TOZD.

15. V Ljubljani je potrebno ustanoviti širšo institucijo, ki bi strokovno spremljala uveljavljanje samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah in jim nudila pomoč.

Mestni svet Zveze sindikatov Ljubljane se zadaljuje, da bo z družbeno političnimi dejavniki Ljubljane sklical posvet o izhodiščih za konstituiranje omenjene institucije.